

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Спілка сільського зеленого туризму України

Сумський відділ Українського географічного товариства

Уманський національний університет садівництва

Департамент культури, туризму та релігій Сумської ОДА

Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань

Криворізький державний педагогічний університет

Регіональний ландшафтний парк «Сеймський»

Всеукраїнська наукова конференція, присвячена 45-річчю заснування кафедри загальної та регіональної географії

ДЕВ'ЯТИ СУМСЬКІ НАУКОВІ ГЕОГРАФІЧНІ ЧИТАННЯ (4-5 жовтня 2024 р.)

Збірник матеріалів

Суми – 2024

Наразі складно прогнозувати співвідношення чоловіків і жінок в регіоні, оскільки мобілізовані чоловіки формально відносяться до постійного населення, а серед евакуйованих, в тому числі і за межі області, частка жінок значно переважає.

Серед цих негативних прогнозів промінчиком надії може бути, що економічно активне населення з числа евакуйованих осіб може покращити економічну ситуацію в тих населених пунктах, де вони перебувають внаслідок евакуації, шляхом відкриття малого бізнесу чи працевлаштування.

Висновок. У зв'язку з бойовими діями на Сумщині склалася критична демографічна ситуація, яка потребуватиме додаткових зусиль з боку держави для стабілізації ситуації в повоєнний період, зокрема відновлення інфраструктури, створення робочих місць, стимулювання народжуваності тощо. Одним з найбільш несприятливими прогнозів може бути зникнення Сумської області як самостійної адміністративно-територіальної одиниці в результаті укрупнення регіонів, яке буде результатом знелюднення території внаслідок війни.

Список використаних джерел:

1. Головне управління статистики в Сумській області URL: <http://sumy.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 19.08.2024)
2. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. URL: <https://minre.gov.ua/2024/04/05/u-dvoh-terytorialnyh-gromadah-na-sumshhyni-uhvaleno-rishennya-pro-obovyazkovu-evakuacziyu-ditej-u-prymusovuj-sposib/> (дата звернення 30.08.2024)
3. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій URL: <https://minre.gov.ua/2024/03/23/cherez-bezpekovu-sytuacziyu-u-troh-naselenyh-punktah-sumshhyny-prjnyato-rishennya-pro-evakuacziyu-ditej-u-prymusovuj-sposib/> (дата звернення 12.09.2024)
4. Опендата URL: <https://opendatobot.ua/analytics/birth-death-2024-6> (дата звернення 25.08.2024)
5. Слово і діло. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2024/06/18/novyna/suspilstvo/sumskij-oblasti-povnistyu-evakuuyvaly-meshkancziv-desyatktiv-naselenyx-punktiv> (дата звернення 10.09.2024)
6. Слово і діло. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2024/08/07/novyna/suspilstvo/sumskij-oblasti-provedut-obovyazkovu-evakuacziyu-20-naselenyx-punktiv> (дата звернення 05.09.2024)

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВЕГЕТАЦІЙНОГО ПЕРІОДУ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ В КОНТЕКСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЯРОВИХ КУЛЬТУР

Головань А.О., Корнус А.О.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Сума активних температур. Вегетаційний період – коли середні добовими температурами повітря перевищують 5 °С на території Сумської області триває від 197 до 204 днів. Перехід середньодобової температури через 5 °С у бік вищих значень відбувається 4-7 квітня, а у бік нижчих значень 21-25

жовтня. Сума активних температур повітря вище 5 °С змінюється від 2775 °С на півночі регіону до 3065 °С на півдні. Період із середніми добовими температурами повітря, що перевищують 10 °С, отримав назву «періоду активної вегетації сільськогосподарських культур». Його середня тривалість становить 157-166 днів, хоча в окремі роки він може тривати від 140 до 186 днів. Перехід середньодобової температури через 10 °С у бік вищих значень відбувається 20-23 квітня, а у бік нижчих значень 27 вересня – 4 жовтня. Сума позитивних температур повітря вище 10 °С за цей період змінюється від 2455 °С на півночі області до 2770 °С на півдні.

Літо – період року із середніми добовими температурами повітря 15°С і вище. Його тривалість у Сумській області становить 100-108 днів – від 21-27 травня до 3-6 вересня. Сума температур повітря вище 15 °С за цей період змінюється від 1780 °С на півночі області до 2035 °С на півдні.

Середня кількість опадів по області за рік становить 589 мм, змінюючись по території від 549 до 646 мм. Кількість опадів по роках змінюється від 372 до 868 мм. Близько 70 % від річної кількості опадів випадає в теплий період року.

Режим зволоження. Співвідношення опадів і випаровуваності території області створює в цілому позитивний баланс вологи в ґрунті. Однак через високу водопроникність легких за механічним складом порід у Поліському регіоні та густим яружно-балочним розчленування поверхні у лісостеповій частині регіону, ґрунтові засухи, що негативно впливають на розвиток сільськогосподарських культур, також мають значну повторюваність.

Атмосферна засуха, яка в окремі роки в період активної вегетації поєднується із ґрунтовою (ГТК становить < 0,9), має ймовірність 90 % на більшій частині території області. Кількість днів із відносною вологістю повітря 30 % та менше за період квітень – жовтень становить 11-23 дні. У вегетаційний період на території області спостерігається від 2 до 9 днів із суховіями різної інтенсивності.

Сніговий покрив на півночі та сході області утворюється на початку листопада, на у південній частині – в другій половині листопада. Сходить сніговий покрив у другій (північ) – першій (південь) декаді березня. Загальна тривалість залягання снігового покриву в області складає 90-108 днів, середня висота снігового покриву – 7-13 см. Останніми десятиріччями трапляються зими без сталого снігового покриву. Середня глибина промерзання ґрунту по області за зиму коливається від 60 см до 71 см. Середня із мінімальних температур ґрунту на глибині 3 см по області за зиму, залежно від типу ґрунту, становить -2,4...-3,2 °С. Узимку зазвичай спостерігаються відлиги, тривалість відлигових періодів коливається від 36 до 45.

Беззаморозковий період. Останні весняні заморозки на переважній території області фіксуються наприкінці першої – на початку другої декади травня, а на півночі регіону – у кінці травня. Перші осінні заморозки в повітрі спостерігаються на півночі області на початку другої, на решті території – на початку третьої декади вересня. Таким чином, середня тривалість беззаморозкового періоду по області в повітрі становить 145-175 днів, а на поверхні ґрунту – 136-146 днів.

Несприятливі агрометеорологічні явища. Серед несприятливих для сільськогосподарських культур метеорологічних явищ найбільш часто на території Сумської області впродовж вегетаційного періоду спостерігаються град, сильний вітер, дуже сильний дощ, а також небезпечна для посівів льодяна кірка товщиною 10 мм і більше. Тривалість залягання останньої може складати до 3 декади і більше й спостерігається в 10 % років (один раз за 10 років).

За сукупністю показників агрокліматичних ресурсів у період активної вегетації (суми позитивних температур повітря, кількості опадів та гідротермічного коефіцієнта) територію Сумської області традиційно поділяють на 2 агрокліматичних райони (помірного теплозабезпечення і достатнього та надлишкового зволоження; достатнього теплозабезпечення і достатнього зволоження) [1].

Список використаних джерел:

1. Головань А.О. До питання сучасної агрокліматичної характеристики Чернігівської та Сумської областей / А. О. Головань, А. О. Корнус, О. Г. Корнус // Соціально-економічні особливості та проблеми сучасного розвитку Чернігівської області: матеріали другої Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ніжин, 8-9 лютого 2024 року). – Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя, 2024. С. 42-46.

ВИВЧЕННЯ КУОРТУ НА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІЙ ПРАКТИЦІ СТУДЕНТІВ

Грицевич В.С.

Наукове товариство імені Т. Шевченка (Львів)

Суспільно-географічна практика є важливою освітньою компонентою освітньої програми відповідного спрямування. Існує багато типів об'єктів для вивчення на практиці, однак для грамотної роботи з ними потрібні добрі методики. Такі методики давно розроблені для різних типів об'єктів (сільські поселення, міські поселення, сільськогосподарські підприємства, промислові підприємства, об'єкти сфери послуг і т.д.). Якимось за межами уваги географів-